

Súd: Krajský súd Banská Bystrica
Spisová značka: 16Co/186/2019
Identifikačné číslo súdneho spisu: 6718203473
Dátum vydania rozhodnutia: 12. 12. 2019
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Ivica Hanusková
ECLI: ECLI:SK:KSBB:2019:6718203473.1

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Banskej Bystrici v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Ivica Hanuskovej a sudcov Mgr. Štefana Baláža a JUDr. Alexandra Mojša v právnej veci žalobcu V. N., a. s., C.: XX XXX XXX, so sídlom X. XXX/A, XXX XX V. - O. U. proti žalovanej W. I., nar. XX. XX. XXXX, bytom X. XXX/XX, XXX XX Y., v konaní o zaplatenie 903,13 Eur s prísl., o odvolaní žalobcu proti rozsudku Okresného súdu Zvolen č. k. 14Csp/31/2018-153 zo dňa 21. 05. 2019, takto

rozhodol:

- I. Rozsudok okresného súdu vo výroku, ktorým v zvyšujúcej časti žalobu zamietol (výrok II.) a vo výroku o náhrade trov konania (výrok III.), **p o t v r d z u j e**.
- II. Vo zvyšku zostáva rozsudok okresného súdu nedotknutý.
- II. Žalovanej náhradu trov odvolacieho konania nepriznáva.

o d ô v o d n e n i e :

1. Napadnutým rozsudkom okresný súd uložil žalovanej povinnosť zaplatiť žalobcovi sumu istiny 636 Eur, zmluvný úrok vo výške 424,05 Eur, bankové poplatky v sume 39,65 Eur, úrok z omeškania vo výške 5,05 % ročne zo sumy 636 Eur od 01. 05. 2018 až do zaplatenia všetko v lehote 3 dní od právoplatnosti tohto rozhodnutia, a to titulom plnenia zo zmluvy o úvere č. XXXXXXXXXXX, ktorá bola uzatvorená medzi pôvodným žalobcom na jednej strane - P. banka a. s. a žalovanou ako dlžníčkou na strane druhej dňa XX. 10. 2013 (ďalej v texte „zmluva o úvere“). V zvyšujúcej časti súd žalobu ako nedôvodnú zamietol.

2. V odôvodnení napadnutého rozhodnutia okresný súd konštatoval, že medzi stranami nebolo sporné uzavretie zmluvy o úvere, na základe ktorej mala žalovaná poskytnutý úver v sume 1 000 Eur, ktorý sa zaviazala vrátiť veriteľovi na základe zmluvne dojednaných podmienok. Z vykonaného dokazovania vyplynulo, že žalovaná porušila svoj záväzok vyplývajúci zo zmluvy o úvere, keď prestala splácať poskytnutý úver riadne a včas v dohodnutých mesačných splátkach. Pôvodný veriteľ (P. banka a. s.) preto oprávnené v súlade s právnymi predpismi ako aj v súlade so zmluvnými dojednaniami v obchodných podmienkach pristúpil k zosplateniu úveru predčasne ku dňu XX. XX. XXXX. Po preskúmaní zmluvy o úvere nemal okresný súd žiadne pochybnosti o tom, že zmluva o úvere obsahuje obligatórne náležitosti v zmysle zákona č. 129/2010 Z. z. o spotrebiteľských úveroch a o iných úveroch a pôžičkách v znení platnom a účinnom ku dňu uzatvorenia zmluvy o úvere (ďalej v texte „Zák. č. 129/2010 Z. z.“). Následne okresný súd preskúmal nárok žalobcu z hľadiska výšky uplatnenej pohľadávky, či tento nárok je v súlade so zákonnou úpravou. Konštatoval, že žalovaná vyčerpala úver podľa úverovej zmluvy v plnej výške t. j. v sume 1 000 Eur, ktorá skutočnosť v konaní nebola sporná, vyplýva to aj zo zmluvy o úvere, ako i z listiny predloženej žalobcom „aktuálny stav úveru ku dňu 31. 04. 2018“. Žalobca v konaní tvrdil, že žalovaná doposiaľ na úver uhradila čiastku 364 Eur, ktorá skutočnosť nebola sporná a taktiež vyplýva z uvedeného dôkazu, preto žalovaná na istine úveru žalobcovi dlhuje

čiasťku 636 Eur. I keď žalobca v konaní uvádzal, že na istinu úveru zo sumy 364 Eur bola započítaná len čiasťka 96,87 Eur, pretože zvyšujúca čiasť bola započítaná z platieb žalovanej na zmluvné úroky a úroky z omeškania, okresný súd uzavrel, že takýto postup započítania zo strany žalobcu, hoci bol dojednaný v obchodných podmienkach konkrétne v čl. 5 bod 5.6, je v rozpore s § 566 ods. 2 Občianskeho zákonníka. Takéto dojednanie je vzhľadom na uvedené ustanovenie absolútne neplatné podľa § 53 ods. 5 Občianskeho zákonníka, keďže predstavuje neprijateľnú zmluvnú podmienku v spotrebiteľskej zmluve, ktorá je absolútne neplatná pre rozpor so zákonom. Okresný súd zdôraznil, že v zmysle § 53 ods. 1 Občianskeho zákonníka spotrebiteľské zmluvy nesmú obsahovať ustanovenia, ktoré spôsobujú značnú nerovnováhu v právach a povinnostiach zmluvných strán v neprospech spotrebiteľa, pričom v prejednávanom prípade nepochybne táto zmluvná podmienka nebola individuálne dojednaná.

3. Okresný súd zároveň v odôvodnení napadnutého rozhodnutia uviedol, že je nepochybné, že žalobca mal nárok voči žalovanej na úročenie úveru do predčasnej splatnosti úveru, teda ku dňu 03. 08. 2015. Uznal, že strany úverovej zmluvy si dojednali úročenie nesplateného istiny úveru zmluvnou úrokovou sadzbou 25,50% ročne aj po vyhlásení úveru za predčasne splatný (čl. 6 bod 6.4 Obchodných podmienok), avšak úroky za poskytnutie úveru sa na rozdiel od odplaty za akúkoľvek inú odplacnú službu, či kúpu tovaru odlišujú tým, že plynutím času narastajú a dohoda o platení úrokov za úver aj po splatnosti spôsobuje, že takéto úroky v skutočnosti navyšujú cenu za užívanie finančných prostriedkov za obdobie dohodnutej, alebo predčasne vyvolanej doby splatnosti a zneisťujú sankčný mechanizmus úrokov z omeškania. Takto dochádza k obchádzaniu inštitútu iného plnenia na účely aplikácie § 3a ods. 2 nariadenia vlády SR č. 87/1995 Z. z., ktorým sa vykonávajú ustanovenia Občianskeho zákonníka. Z týchto dôvodov preto okresný súd ustálil, že dohoda, podľa ktorej má spotrebiteľ popri úrokoch z omeškania prípadne ďalších sankciách platiť po splatnosti pohľadávky aj úroky za poskytnutie úveru spôsobuje značnú nerovnováhu ku škode spotrebiteľa, predstavuje značné zhoršenie postavenia spotrebiteľa oproti zákonnému pravidlu, ktoré chráni spotrebiteľa v úverových vzťahoch pred nadmerným navýšením dlhu oproti výške úveru. Je preto podľa okresného súdu nepravdepodobné, že by spotrebiteľ takúto dohodu individuálne vyjednal s dodávateľom, ktorý zaobchádza so spotrebiteľom čestne a rovnocenne. Súd v tomto smere poukázal i na právny záver vyslovený v rozsudku Krajského súdu Prešov sp. zn. 6Co 190/2014 zo dňa 30. 06. 2015.

4. K vyššie uvádzaným okolnostiam platenia zmluvných úrokov z úveru po jeho splatnosti okresný súd doplnil, že síce rozhodovacia prax všeobecných súdov Slovenskej republiky je odlišná, napriek tomu konštatoval, že zmluvný úrok je odplacou (cenou) za poskytnutie finančných prostriedkov a tvorí tak ekonomickú podstatu poskytovania finančných prostriedkov ako podnikateľskej činnosti veriteľa, no naproti tomu dlžník je povinný platiť zmluvný úrok vo vzťahu k jednotlivej splátke až do času jej riadneho splatenia, preto v prípade straty nároku na zaplatenie úveru v splátkach, teda v prípade ak dôjde k zosplateniu úveru, takáto povinnosť platiť úrok z úveru aj po zaplatení, zaniká. I keď v súdnej veci existuje dohoda medzi veriteľom a spotrebiteľom o určení nezaplateného istiny aj po predčasnom zosplatení úveru, (čl. 6 bod 6.4 Obchodných podmienok) takéto dojednanie považuje okresný súd za absolútne neplatné, keďže predstavuje neprijateľnú zmluvnú podmienku podľa § 53 ods. 1 a ods. 5 Občianskeho zákonníka, pretože úroky veriteľom v zmysle uvedeného právneho názoru patria z úveru len do predčasného zosplatenia úveru. Úrok z úveru patrí veriteľovi len za požičanie peňazí, ku ktorému po zániku zmluvného vzťahu v dôsledku predčasného zosplatenia úveru už nedochádza. V tejto súvislosti poukázal na viaceré rozhodnutia krajských súdov Slovenskej republiky, ako aj rozhodnutie obchodnoprávneho senátu Najvyššieho súdu SR sp. zn. 4 Obo 143/1998 zo dňa 01. 07. 2000.

5. Ak teda nastal stav ako v súdnej veci, kedy spotrebiteľ už nemá právny titul mať peňažné prostriedky u seba a tieto užívať, niet podľa okresného súdu dôvodu na to, aby veriteľ inkasoval úroky, ktoré by mu patrili výhradne za stavu oprávnenej držby prostriedkov spotrebiteľom. Ohľadne nároku žalobcu na zaplatenie zmluvných úrokov po predčasnom zosplatení úveru sa preto okresný súd nestotožnil s právnou argumentáciou žalobcu v konaní.

6. Na základe vyššie uvedeného potom okresný súd mal za to, že žalobcovi patria len zmluvné úroky do predčasného zosplatenia úveru, keď potom priznal žalobcovi nárok na zaplatenie týchto v čiasťke 424,05 Eur podľa vyčíslenia žalobcom, ktoré v konaní nebolo rozporované. Uvedenú sumu žalobcovi súd priznal v rámci nároku na zaplatenie čiasťky 915,18 Eur. Nezohľadnil zápočet na tieto úroky, a to sumu 267,13 Eur, keďže táto bola zahrnutá ako splátka na istinu. Čo do zvyšujúcej sumy v žalovanej sume 915,18 Eur, teda v čiasťke 491,13 Eur súd žalobu žalobcu zamietol, keďže v tejto sume boli uplatnené

zmluvné úroky po zosplatnení úveru a tiež úroky z omeškania po zosplatnení úveru aj do zosplatnenia úveru, ktoré sumy 1,61 Eur, 631,58 Eur a 125,08 Eur presahujú sumu 491,13 Eur, keď potom nebolo možné dôsledne rozlíšiť, čo z týchto súm patrí do čiastky 491,13 Eur, a preto žaloba nebola v tomto ohľade v tejto časti preskúmateľná, čo bolo tiež dôvodom zamietnutia žaloby aj v tejto časti.

7. Žalobca uplatnil nárok i na zaplatenie ďalších úrokov zmluvne dojednaných po zosplatnení úveru v podobe zmluvného úroku vo výške 25,50 % ročne 903,13 Eur od 01. 05. 2018 do zaplatenia, keď súd v tejto časti žalobu žalobcu taktiež zamietol, pretože dospel k záveru, že žalobcovi už v rozsudku z uvedených dôvodov nevznikol nárok na zaplatenie ďalších zmluvných úrokov po predčasnom zosplatnení úveru.

8. Ďalší nárok žalobcu uplatnený žalobou v čiastke 39,65 Eur z titulu bankových poplatkov súd žalobcovi priznal, ak žalobca v konaní predložil dôkazy a úkony, za ktoré poplatky banka požadovala. Tento nárok preto považoval okresný súd za preukázaný a priznal žalobcovi nárok na zaplatenie bankových poplatkov spolu v čiastke 39,65 Eur.

9. Posledný nárok, ktorý žalobca uplatnil žalobou, bol nárok na zaplatenie úrokov z omeškania vo výške 5,05 % ročne zo sumy 903,13 Eur od 01. 05. 2018 do zaplatenia, keď v tejto časti súd žalobu žalobcu posúdil ako dôvodnú, avšak priznal tieto úroky z omeškania vo výške 5,05 % ročne len z prisúdenej istiny 636 Eur od 01. 05. 2018 do zaplatenia, v prevyšujúcej časti požadovaných úrokov z omeškania súd žalobu zamietol, teda ich nepriznal vo výške 5,05 % ročne zo sumy 267,13 Eur od 01. 05. 2018 do zaplatenia. Suma 267,13 Eur totiž nepredstavuje istinu ale zmluvné úroky, ktoré žalobca priradil k istine. Podľa názoru súdu nemožno priznať príslušenstvo z príslušenstva pohľadávky, keďže úroky, úroky z omeškania a poplatok z omeškania sú podľa § 121 ods. 3 Občianskeho zákonníka príslušenstvom pohľadávky, teda príslušenstvom istiny. Keďže žalovaná je preukázateľne v omeškani s úhradou istiny 636 Eur, pričom jej omeškanie stále trvá, žalobcovi vznikol nárok, a tento mu okresný súd i priznal, na zaplatenie zo žalovanej a prisúdenej istiny aj úrokov z omeškania v zmysle § 517 Občianskeho zákonníka v spojení s § 3 nariadenia vlády SR č. 87/1995 Z. z..

10. O náhrade trov konania rozhodol okresný súd v zmysle § 255 ods. 2 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok (ďalej v texte „CSP“) v spojení s § 262 CSP.

11. Proti tomuto rozsudku podal v zákonnej lehote odvolanie žalobca, a to voči rozhodnutiu, ktorým bola jeho žaloba v prevyšujúcej časti zamietnutá a v súvisiacom výroku o náhrade trov konania. Prioritne žalobca namietal, že rozhodnutie okresného súdu je nepreskúmateľné a arbitrárne, pretože nie je zrejmé, z akého právneho predpisu súd vychádzal, keď dospel k záveru, že po vyhlásení predčasnej splatnosti úveru žalobca nemá nárok na dohodnuté zmluvné úroky. Poukázal na to, že rozhodovacia prax súdov v otázke priznávania zmluvných úrokov po zosplatnení úveru je rôznorodá, čo nie je v súlade s princípom právneho štátu, pričom v prípade zmluvného úroku zastáva názor, že ide o dohodnuté zmluvné plnenie akcesorickej povahy, čo znamená, že takéto plnenie je nevyhnutne spojené s istinou úveru, od ktorej existencie závisí aj samotný zmluvný úrok, ako forma odmeny veriteľa za poskytnutie predmetného úveru. Zdôraznil, že úroky z úveru sú odplátou za poskytnutie peňažných prostriedkov na základe úverovej zmluvy predstavujú cenu úveru, a súčasne poukázal i na ustanovenie § 503 ods. 3 Obchodného zákonníka. Vzhľadom na fakt, že k vráteniu celej poskytnutej istiny zo strany žalovanej doposiaľ nedošlo a nedošlo ani k zániku dohodnutého záväzku, v zmysle ktorého je povinná naďalej uhrádzať zmluvné dohodnuté úroky, treba zhrnúť, že v prípade zmluvného úroku ide de facto o odmenu veriteľa za poskytnutie úveru. V prípade nepoctivého dlžníka by tento zo špekulatívnych dôvodov mohol bezprostredne po čerpaní úveru pristúpiť k neplateniu dohodnutých splátok, čím by spôsobil predčasnú splatnosť úveru a vyhol by sa tak plateniu dohodnutých zmluvných úrokov v sadzbe určenej trhovými mechanizmami. Zároveň žalobca dal do pozornosti ust. § 517 ods. 2 Občianskeho zákonníka s tým, že povinnosť dlžníka zaplatiť veriteľovi dohodnuté úroky vzniká zo záväzku uvedeného priamo v zmluve a povinnosť platiť úroky z omeškania však vyplýva zo zákona ako dôsledok omeškania dlžníka so splnením dlhu. Ide teda o výrazné odlišnosti medzi týmito inštitútmi. Navrhol, aby odvolací súd rozsudok okresného súdu v napadnutom rozsahu, teda v rozsahu, v ktorom bola jeho žaloba zamietnutá zrušil a vec vrátil na ďalšie konania alebo aby odvolací súd žalobe vyhovel v celom rozsahu.

12. Vyjadrenie k odvolaniu nebolo podané.

13. Krajský súd ako súd odvolací (§ 34 CSP) prejednal odvolanie žalobcu viazaný rozsahom a dôvodmi odvolania v zmysle § 379 a § 380 CSP a bez nariadenia pojednávania v súlade s § 385 ods. 1 CSP (á contrario) rozsudok okresného súdu v napadnutom rozsahu, t.j. vo výroku, ktorým súd vo zvyšku žalobu zamietol a v závislom výroku o náhrade trov konania podľa § 387 ods. 1 CSP ako vecne správny potvrdil.

14. Výrok, ktorým okresný súd uložil žalovanému povinnosť zaplatiť žalobcovi sumu 636 Eur, zmluvný úrok v sume 424,05 Eur, bankové poplatky v sume 39,65 Eur, úrok z omeškania vo výške 5,05 % ročne zo sumy 636 Eur od 01. 05. 2018 až do zaplatenia (výrok I.), v ktorom rozsahu považoval okresný súd žalobu za dôvodnú a nebol odvolaním napadnutý, zostáva v zmysle § 367 ods. 2 CSP nedotknutý.

15. Podľa § 387 ods. 1 CSP odvolací súd rozhodnutie súdu prvej inštancie potvrdí, ak je vo výroku vecne správne.

16. Odvolací súd podrobne preskúmal všetky rozhodujúce otázky, ktoré boli vo veci vznesené s tým, že okresný súd v dostatočnom rozsahu zistil skutočnosti rozhodné pre posúdenie danej veci, vecne správne rozhodol a svoje rozhodnutie odôvodnil v súlade s § 220 ods. 2 CSP.

17. Prioritne sa okresný súd zaoberal námietkou žalobcu, podľa ktorej je rozhodnutie okresného súdu nepreskúmateľné a arbitrárne, nakoľko jeho rozhodnutie sa dostatočne a presvedčivo v odôvodnení spôsobu rozhodnutia nevysporiadava so všetkými právne relevantnými dôvodmi uplatnenej žaloby ako aj špecifickými námietkami, čím sa mu odníma možnosť náležite skutkovo aj právne argumentovať proti rozhodnutiu súdu v rámci využitia prípadných riadnych alebo mimoriadnych opravných prostriedkov, v dôsledku čoho nedostatok riadneho odôvodnenia súdneho rozhodnutia je porušením práva na spravodlivé súdne konanie.

18. Odvolací súd nepovažuje vyššie uvedenú námietku žalobcu na odôvodnenú, nakoľko odôvodnenie napadnutého rozhodnutia je dostatočné a zo strany okresného súdu nedošlo k takému postupu v prejednávanej veci, ktorým by strane - žalobcovi znemožnil realizáciu tých práv, ktoré mu priznáva Civilný sporový poriadok za účelom ochrany jeho práv a právom chránených záujmov. Okresný súd sa totiž správne v odôvodnení rozhodnutia zameril len na argumenty, ktoré sú z hľadiska výsledku súdneho rozhodnutia považované za rozhodujúce, pretože všeobecný súd - súd prvej inštancie nemusí dať odpoveď na všetky otázky nastolené stranami ale len na tie, ktoré majú pre vec podstatný význam, príp. dostatočne objasňujú skutkový a právny základ rozhodnutia. Okresný súd stručne a jasne objasnil skutkový ako aj právny základ rozhodnutia, ktorý postačuje pre záver o tom, že nárok žalobcu bol daný, avšak len čiastočne. Naplnenie vyššie uvedených predpokladov dostatočného odôvodnenia napadnutého rozhodnutia bolo aj predpokladom pre rozsiahle odvolanie žalobcu proti rozhodnutiu okresného súdu a to v rozsahu, v ktorom bola jeho žaloba zamietnutá. Jeho argumentácia nevzbudzuje pochybnosti o tom, že namieta proti právnym záverom okresného súdu uvedeným v odôvodnení napadnutého rozhodnutia a vzťahujúcim sa k nároku žalobcu na dohodnuté zmluvné úroky po vyhlásení predčasnej splatnosti zmluvy o úvere jeho právnym predchodcom. Odvolací súd preto v celom rozsahu odkazuje na odôvodnenie napadnutého rozhodnutia, a to v bodoch 47. až 54., v ktorých okresný súd jasne a zrozumiteľne vysvetlil, na základe čoho zmluvné úroky po zosplatnení úveru žalobcovi nepriznal. Odvolací súd sa so závermi uvedenými v odôvodnení napadnutého rozhodnutia stotožňuje a na zdôraznenie správnosti napadnutého rozhodnutia uvádza nasledovné:

19. Odvolací súd poukazuje na skutočnosť, že v sporoch, kde sa jedná o spotrebiteľa, je potrebné vychádzať z poslednej vety ods. 2 §-u 52 Občianskeho zákonníka, v zmysle ktorého na všetky právne vzťahy, v ktorých účastníkom je spotrebiteľ, sa vždy prednostne použijú ustanovenia Občianskeho zákonníka, aj keď by sa inak mali použiť normy obchodného práva. Okresný, ale ani odvolací súd preto nemohol prihliadať na argumentáciu žalobcu aplikujúcu ustanovenia a normy obchodného práva, vrátane § 503 ods. 3 Obchodného zákonníka, vzhľadom na ust. § 52 ods. 2 veta tretia Občianskeho zákonníka. Ak žalobca argumentuje, že zo žiadneho ustanovenia nevyplýva okolnosť, že po vyhlásení predčasnej splatnosti úveru žalobca nemá nárok na dohodnuté zmluvné úroky, odvolací súd konštatuje, že zo žiadneho ustanovenia Občianskeho zákonníka nie je možné vyvodiť v prípade omeškania dlžníka s plnením peňažného dlhu a po následnom zosplatnení úveru oprávnenie veriteľa voči dlžníkovi na zmluvné úroky účtované od predčasného zosplatnenia až do faktického vrátenia finančných prostriedkov. Vychádzajúc z prednosti Občianskeho zákonníka pred ust. § 506 Obchodného zákonníka, ktorá vyplýva už zo spomínanej poslednej vety §-u 52 ods. 2 Občianskeho zákonníka, tak možno

uzatvoriť, že v prípade, ak je zmluva o úvere zároveň zmluvou spotrebiteľskou, ktorá skutočnosť nebola sporná, povinnosť splatiť úroky za poskytnutie peňažných prostriedkov aj po splatnosti pohľadávky až do vrátenia poskytnutých prostriedkov zo zákona nevyplýva. Okresný súd však poukázal na to, že predčasným zosplatením úveru nastal stav, kedy spotrebiteľ už nemá právny titul mať peňažné prostriedky u seba a tieto užívať, a teda niet dôvodu ani na to, aby veriteľ inkasoval úroky, ktoré by mu patrili výhradne za stavu oprávnenej držby prostriedkov spotrebiteľa. V opačnom prípade by bol založený krajne nespravodlivý a ústavne nekomformný stav, kde spotrebiteľ by bol vystavený všetkým sankčným mechanizmom vynútenia povinnosti a plnenia a veriteľ by naďalej inkasoval úroky zo sumy, ktorú by spotrebiteľ na výzvu nevrátil.

20. Zosplatenie ako jednostranný právny úkon veriteľa zásadne mení pôvodne dohodnutý úverový vzťah a zmluvné úroky a úroky z omeškania sú síce obe príslušenstvom pohľadávky, ale majú odlišné funkcie, ktoré zmluvné úroky sú odmenou (cenou) za užívanie istiny a úroky z omeškania predstavujú zákonom stanovenú sankciu za omeškanie s platením istiny a na rozdiel od zmluvných úrokov ich môže veriteľ požadovať, aj keď neboli dojednané. Aj podľa názoru odvolacieho súdu len do oprávnenej držby požičaných finančných prostriedkov, a teda do zosplatenia celého úveru možno požadovať úrok z úveru a po zosplatení pohľadávky má veriteľ (žalobca) právo iba na úrok z omeškania a nemá nárok na zmluvne dojednaný úrok. V tomto kontexte odvolací súd poukazuje aj na rozhodnutie Ústavného súdu SR sp. zn. IV. ÚS 476/2012-14, ako aj R 55/1996 ZSP, v zmysle ktorého úroky vo výške dohodnutej pri poskytnutí úveru, patria do splatnosti úveru.

21. Jednorázovým zosplatením úveru veriteľom vzniká spotrebiteľovi povinnosť jednorazovo vrátiť sumu požičaného úveru, navýšenú o kapitalizované úroky ku dňu zosplatenia a počnúc prvým dňom omeškania spotrebiteľa už ide o stav založený jednostranným predčasným zosplatením úveru, s ktorým sa spájajú sankcie, keďže spotrebiteľ je v omeškaní s vrátením uvedenej sumy (§ 517 ods. 2 Občianskeho zákonníka). Ak napriek tomu existuje zmluvné dojednanie, ktoré s uvedeným stavom spája aj nárok na zmluvné úroky, teda na odplatné nároky patriace len pre prípad splácania úveru v splátkach, je takéto dojednanie podľa § 52 ods. 2 Občianskeho zákonníka, resp. podľa § 53 ods. 1 a 5 Občianskeho zákonníka absolútne neplatné. Ide o dojednania, ktorými by na ťarchu spotrebiteľa dochádzalo k jeho dvojnásobnému zaťaženiu, a to jednak v podobe úrokov z úveru, ako aj úrokov z omeškania, čo by spôsobovalo značnú nerovnováhu vo vzťahu medzi účastníkmi zmluvy, a to napriek tomu, že dohoda o splatení úveru formou splátok zanikla a došlo k zmene spôsobu splatenia úveru, ako dôsledku sankcie zo strany veriteľa. Dlžník v prípade zosplatenia úveru už nemá po zosplatení povinnosť splatiť úroky z úveru, stráca však možnosť výhody splátok, je povinný zaplatiť celý dlh naraz a skôr, ako bolo dojednané. Ak by okrem toho bol povinný naďalej platiť aj po zosplatení úroky z úveru, došlo by k zhoršeniu postavenia spotrebiteľa dvojnásobným úrokovým zaťažením, ktoré Občiansky zákonník neumožňuje. Z ust. § 517 ods. 2 Občianskeho zákonníka totiž vyplýva, že pokiaľ ide o omeškanie s plnením peňažného dlhu, má veriteľ právo požadovať od dlžníka popri plnení už len úroky z omeškania.

22. Pre prípad výskytu akýchkoľvek pochybností ohľadne výkladu problematiky nároku na zmluvné úroky po vyhlásení predčasnej splatnosti spotrebiteľského úveru zo strany veriteľa poukazuje odvolací súd tiež na povinnosť vykladať právne normy v otázke spotrebiteľských zmlúv v prospech spotrebiteľa (§ 52 ods. 2 Občianskeho zákonníka).

23. Odvolací súd dopĺňa, že uplatnený nárok žalobcu vyplýva zo spotrebiteľského nároku, pričom spotrebiteľské právo a jeho úprava v Občianskom zákonníku je dôsledkom transpozície smerníc EÚ týkajúcich sa ochrany spotrebiteľa a vzťah Obchodného a Občianskeho zákonníka v spotrebiteľských vzťahoch je riešený vo viacerých rozhodnutiach súdov Slovenskej republiky spôsobom, ktorý sa postupne vyvíja smerom k dôslednejšej ochrane spotrebiteľa.

24. K aplikácii predpisov o ochrane spotrebiteľa na tzv. absolútne obchody sa vyjadroval Ústavný súd Slovenskej republiky už v rozhodnutí zo dňa 19. 06. 2013, č. k. I ÚS 402/2013-10, ktorým odmietol pre zjavnú neopodstatnenosť sťažnosť sťažovateľa vo veci namietaného porušenia základného práva na súdnu aj inú právnu ochranu podľa článku 46 ods. 1 Ústavy SR a práva na spravodlivé súdne konanie podľa článku 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd vo veci, kde odvolací súd vzťah z úverovej zmluvy posudzoval ako vzťah spotrebiteľský. Odvolací súd sa teda stotožňuje so záverom súdu prvej inštancie v tom, že na prejednávajúcu vec je potrebné

aplikovať ustanovenia Občianskeho zákonníka takým spôsobom, že majú prednosť pred ustanoveniami Obchodného zákonníka, na ktoré poukazyval v odvolaní žalobca.

25. Aj podľa názoru odvolacieho súdu len do oprávnenej držby požičaných finančných prostriedkov a teda do zosplatnenia celého úveru možno požadovať úrok z úveru a po zosplatnení pohľadávky má veriteľ (žalobca) právo iba na úrok z omeškania, a nemá nárok na zmluvne dojednaný úrok. V tomto kontexte odvolací súd poukazuje aj na rozsudok Krajského súdu v Košiciach č. k. 2Co 224/2015 zo dňa 09. 06. 2016, rozhodnutie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 4Obo 143/98 - ZSP 43/2000, 4Obo 95/2000 - ZSP 42/2001, ZSP 55/1996 a rozhodnutie Ústavného súdu SR sp. zn. IV. ÚS 476/2012, ako aj rozhodnutie Krajského súdu Prešov č. k. 19Co 4/2017 zo 16. 02. 2017, v ktorom odvolací súd konštatuje, že niet kogentnej úpravy o úrokoch popri úrokoch z omeškania, zákon reguluje úroky za úver bez časovej úpravy, a preto dohoda o takýchto úrokoch je odklonom od dispozitívnej úpravy a je nielen v neprospech spotrebiteľa, ale vyvoláva hrubú nerovnováhu v neprospech slabšej zmluvnej strany. Dohoda o platení úrokov za úver aj po splatnosti spôsobuje, že takéto úroky v skutočnosti navyšujú cenu za užívanie finančných prostriedkov za obdobie dohodnutej, alebo predčasne vyvolanej doby splatnosti a zneisťujú sankčný mechanizmus úrokov z omeškania. Takto dochádza k obchádzaniu inštitútu iného plnenia na účely aplikácie § 3a ods. 2 nariadenia vlády SR č. 87/1995 Z. z., ktorým sa vykonávajú ustanovenia Občianskeho zákonníka.

26. Na záver odvolací súd dopĺňa, že samotným východiskom spotrebiteľskej ochrany je postulát, podľa ktorého sa spotrebiteľ ocitá vo fakticky nerovnom postavení s profesionálnym dodávateľom a to s ohľadom na okolnosti, za akých dochádza ku vzniku záväzku, s ohľadom na väčšiu profesionálnu skúsenosť dodávateľa, jeho lepšiu znalosť práva, ľahšiu dostupnosť právnych služieb a konečne so zreteľom na možnosť stanovovať zmluvné podmienky jednostranne cestou formulárových zmlúv. Zákonodarca sa preto pokúsil vyrovnať túto faktickú nerovnosť cestou práva a to formou obmedzenia autonómie vôle. Súkromné právo garantuje každému, čo najširšiu mieru možnosti slobodného jednania, avšak práve preto, že ju garantuje každému, musí ju zároveň u niektorých obmedziť, aby bola zaručená všetkým. Zo stretu autonómie vôle a z idey rovnosti potom vyplýva ochrana slabšej zmluvnej strany, a to s cieľom dosiahnutia vyváženej pozície, teda spravodlivosti, ekvity, či rovnováhy zúčastnených záujmov. Vo vzťahoch, v ktorých vystupujú strany, ktorých pozície sú značne nerovnovážne (napr. vzťahu dodávateľa so spotrebiteľom), sa nemožno uspokojiť s tým, že obom stranám budú poskytnuté rovnaké právne prostriedky, teda formálna rovnosť, lebo v skutočnosti nerovnosť východzích prostriedkov spôsobuje i nerovnosť vo výsledku samotnom. Riešenie tejto situácie je potom možné vidieť v nerovnovážnej úprave subjektívnych práv a povinností účastníkov súkromnoprávného vzťahu tým, že slabšej zmluvnej strane (typicky spotrebiteľovi) je priznaných viac práv a silnejšej zmluvnej strane (dodávateľovi) je uložených viac povinností. Účelom danej právnej úpravy je teda snaha o dosiahnutie skutočnej rovnováhy tým, že budú právne vyrovnané východiskové ekonomické informačné a iné rozdiely, ktoré medzi stranami panujú, inak povedané, aby bolo možné rovnosť dosiahnuť, je nutné nerovnosť východzích pozícií korigovať zákonnou úpravou práv a povinností. Okrem uvedenej úpravy práv a povinností možno navyše od dodávateľa vyžadovať, aby sa vo vzťahu k spotrebiteľovi choval vo všeobecnosti poctivo. Pokiaľ týmto spôsobom dodávateľ nepostupuje, spreneverí sa dôvere druhého účastníka zmluvného vzťahu v poctivosť jednania dodávateľa a takémuto nepoctivému jednaniu nemožno poskytnúť právnu ochranu (porovnaj napr. § 265 Obchodného zákonníka, § 3 Občianskeho zákonníka alebo § 4 ods. 8 zákona č. 250/2007 o ochrane spotrebiteľa).

27. Okresnému súdu nemožno vytknúť nedostatočné zistenie skutkového stavu, ani že by vzal do úvahy skutočnosti, ktoré z vykonaných dôkazov alebo prednesov sporových strán nevyplývali a ani nevyšli za konania najavo, že by opomenul niektoré rozhodujúce skutočnosti, ktoré boli vykonanými dôkazmi preukázané, alebo že by v jeho hodnotení dôkazov bol logický rozpor, príp. že by výsledok jeho hodnotenia dôkazov nezodpovedal tomu, čo malo byť zistené spôsobom vyplývajúcim z ustanovení Civilného sporového poriadku, alebo že by na zistený skutkový stav aplikoval nesprávne zákonné ustanovenia, alebo použité zákonné ustanovenia nesprávne vyložil. Rozsudok nie je nepreskúmateľný a nebola zistená ani iná vada, ktorá by mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci, preto odvolacie dôvody žalobcu nie sú dané.

28. Vzhľadom na uvedenú argumentáciu pokiaľ súd prvej inštancie žalobu v prevyšujúcej časti zamietol, rozhodol vecne správne, a preto odvolací súd v súlade s § 387 ods. 1 CSP v tomto rozsahu napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie potvrdil. Okresný súd správne rozhodol i o náhrade trov konania, teda

podľa úspechu v konaní, ktorú skutočnosť odvolací súd konštatuje aj napriek tomu, že konkrétnymi dôvodmi výrok o náhrade trov konania nebol odvolaním napadnutý, avšak ide v zmysle § 367 ods. 2 CSP o výrok závislý.

29. O trovách odvolacieho konania rozhodol odvolací súd v zmysle § 396 ods. 1 CSP v spojení s § 255 ods. 1 CSP, podľa ktorého súd prizná strane náhradu trov konania podľa pomeru jej úspechu vo veci. Žalobca v odvolacom konaní nebol úspešný, preto nemá nárok na náhradu trov odvolacieho konania. Nárok na náhradu trov odvolacieho konania vznikol žalovanému ako v plnom rozsahu úspešnému v odvolacom konaní, ktorému však trovy odvolacieho konania nevznikli. Ak strane podľa obsahu spisu žiadne trovy nevznikli, je v súlade s článkom 17 základných princípov CSP zakotvujúcim procesnú ekonómiu rozhodnúť priamo tak, že sa jej nárok na náhradu trov konania nepriznáva (viď uznesenie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 7Cdo 14/2018 zo dňa 28. 02. 2018).

30. Toto rozhodnutie prijal senát odvolacieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.
Toto rozhodnutie prijal senát odvolacieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 CSP).

Dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak

- a) sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov,
- b) ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu,
- c) strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník,
- d) v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie,
- e) rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo
- f) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces (§ 420 CSP).

Dovolanie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky,

- a) pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu,
- b) ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo
- c) je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne (§ 421 ods. 1 CSP).

Dovolanie v prípadoch uvedených v odseku 1 nie je prípustné, ak odvolací súd rozhodol o odvolaní proti uzneseniu podľa § 357 písm. a) až n) CSP (§ 421 ods. 2 CSP).

Dovolanie podľa § 421 ods. 1 CSP nie je prípustné, ak

- a) napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení neprevyšuje desaťnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada,
- b) napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení v sporoch s ochranou slabšej strany neprevyšuje dvojnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada,
- c) je predmetom dovolacieho konania len príslušenstvo pohľadávky a výška príslušenstva v čase začatia dovolacieho konania neprevyšuje sumu podľa písmen a) a b) (§ 422 ods. 1 CSP).

Na určenie výšky minimálnej mzdy v prípadoch uvedených v odseku 1 je rozhodujúci deň podania žaloby na súde prvej inštancie (§ 422 ods. 2 CSP).

Dovolanie len proti dôvodom rozhodnutia nie je prípustné (§ 423 CSP).

Dovolanie sa podáva v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plyní znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy (§ 427 ods. 1 CSP).

Dovolanie je podané včas aj vtedy, ak bolo v lehote podané na príslušnom odvolacom alebo dovolacom súde (§ 427 ods. 2 CSP).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania (t.j. ktorému súdu je určené, kto ho robí, ktorej veci sa týka, čo sa ním sleduje a podpis) uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 CSP).

Dovolateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 CSP).

Povinnosť podľa odseku 1 neplatí, ak je

- a) dovolateľom fyzická osoba, ktorá má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,
- b) dovolateľom právnická osoba a jej zamestnanec alebo člen, ktorý za ňu koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,
- c) dovolateľ v sporoch s ochranou slabšej strany podľa druhej hlavy tretej časti tohto zákona zastúpený osobou založenou alebo zriadenou na ochranu spotrebiteľa, osobou oprávnenou na zastupovanie podľa predpisov o rovnakom zaobchádzaní a o ochrane pred diskrimináciou alebo odborovou organizáciou a ak ich zamestnanec alebo člen, ktorý za ne koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa (§ 429 ods. 2 CSP).